

Avdelningen för analys, främjande och tillträdesfrågor

Föredragande
Erica Finnerman
Utredare

010-4700365
erica.finnerman@uhr.se

PM

Diarienummer
1.2.3-3072-2013

Datum
2013-08-12

Postadress

Box 45093
104 30 Stockholm

Besöksadress

Wallingatan 2
111 60 Stockholm

Telefon

010-470 03 00

Org nr

202100-6487

www.uhr.se

Yttrande över remisspromemorian ”Antagning av studieavgiftsskyldiga studenter”

U2013/4281/UH

Universitets- och högskolerådet har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerad remisspromemoria. Nedan återfinns Universitets- och högskolerådets synpunkter på regeringens förslag som avser möjligheten till separat antagning till utbildning på grund- och avancerad nivå av sökande som omfattas av studieavgiftsskyldigheten. En fördjupad beskrivning av förslaget konsekvenser gällande systemstöd för antagning av studieavgiftsskyldiga studenter återfinns i bilaga.

De frågeställningar som behandlas i remissen är komplexa och berör många delar av Universitets- och högskolerådets verksamhet. Det har inte varit optimalt att under semestertider på ett heltäckande och kvalitetsmässigt tillfredsställande sätt behandla desamma.

Separat antagning av studieavgiftsskyldiga studenter bör införas

Universitets- och högskolerådet tillstyrker förslaget. Verket för Högskoleservice kommenterade i slutrapporten av regeringsuppdraget U2009/3627/UH, bilaga 5, behovet av förordningsförändringar för att göra det möjligt att med systemstöd anta avgiftsskyldiga sökande i en separat antagning.

Förslaget underlättar för universitet och högskolor att anta behöriga studieavgiftsskyldiga till platser som inte är anslagsfinansierade. Universitets- och högskolerådet vill dock betona att detta bör ske så att inte betalande studenter går före icke-betalande studenter, om tillgången på lokaler och lärare begränsar antalet platser. (Ett framtida scenario skulle kunna vara att lärosäten väljer att till en viss utbildning, som är attraktiv för studieavgiftsskyldiga studenter, minska antalet anslagsfinansierade platser till förmån för studieavgiftsfinansierade platser. För att kunna utnyttja hela takbeloppet ökas istället antalet anslagsfinansierade platser till andra utbildningar. Detta innebär att studenter som inte är avgiftsskyldiga i hög grad kan komma att påverkas av förslaget till skillnad från Utbildningsdepartementets antagande.)

Behörighetskraven vid separat antagning av studieavgiftsskyldiga bör inte ändras

Universitets- och högskolerådet tillstyrker förslaget.

Universiteten och högskolorna bör själva få bestämma vilka urvalsgrunder som ska tillämpas vid separat antagning av studieavgiftsskyldiga studenter

Universitets- och högskolerådet tillstyrker förslaget men har följande kommentar.

Separat antagning kan enligt Universitets- och högskolerådet ske på olika sätt:

- Alt. 1: Separat antagningsomgång som endast är öppen för sökande som är avgiftsskyldiga. De avgiftsbefriade avvisas från dessa omgångar. De separata antagningsomgångarna har andra urvalsregler, men samma behörighetskrav som antagningsomgångarna för avgiftsbefriade, dvs. sökande med EES-medborgarskap. En konsekvens blir att det inte alltid går att fastställa om man är avgiftsbefriad eller avgiftsskyldig förrän efter en särskild utredning.
- Alt 2: Samma antagningsomgång som för avgiftsbefriade, men de avgiftsskyldiga antas utanför urvalsgrupperna BI, BII, BF och HP. Lärosätet beslutar om urvalskriterierna i urvalsgruppen för avgiftsskyldiga. En konsekvens blir att det först sent i processen kan bli klart vilka som ska ingå i urvalsgruppen för avgiftsskyldiga.
- Alt 3: Löpande antagning utan något sista anmälningdatum och utan något urval, dvs. man antar i den takt de avgiftsskyldiga studenterna uppfyller de formella kraven. En konsekvens blir att det inte alltid går att fastställa om man är avgiftsbefriad eller avgiftsskyldig förrän efter en särskild utredning, dvs. det går inte alltid att anta en sökande enbart på grundval av att behörighetskraven är uppfyllda. Med löpande antagning kan även en konsekvens bli att sökande som sent i processen uppfyller de formella kraven blir utan plats, om lokaler och lärarresurser är begränsade.

Samtliga lösningar kräver systemändringar. Utan systemstöd krävs manuell hantering. Processen kring hanteringen av anmälning- och studieavgift är synnerligen komplicerad och tidspressad. Genom att de sökande under processens gång kan ändra status från avgiftsskyldig till avgiftsbefriad, är en manuell hantering inte att rekommendera ur rättssäkerhetssynpunkt. För att processen ska bli så smidig som möjligt krävs ett väl utvecklat systemstöd. Se vidare bilaga för beskrivningar av systemanpassningar.

Nya bestämmelser om separat antagning bör införas i högskoleförordningen och i andra författningar som har motsvarande bestämmelser om tillträde

Universitets- och högskolerådet tillstyrker förslaget men har följande kommentarer.

Den sökandes status vid tidpunkten för anmälan avgör om en sökande är anmälningsskyldig eller anmälningsskyldig (SFS 2010:543). De flesta lärosäten använder status vid tidpunkten för anmälan även för beslut om studieavgiftsskyldighet. Erfarenheten har dock visat att statusbyten är långt vanligare än vad man trodde vid införandet av avgifter. En separat antagning av de avgiftsskyldiga skulle innebära att lärosäten, efter kontroll av status för anmälningsskyldig och behörighet, kan fatta beslut om antagning t.ex. i september eller

oktober för studier som börjar i augusti året därefter. Den antagne kan under tiden byta status från avgiftsskyldig till avgiftsbefriad. Likaså kan en student vid tidpunkten för anmälan åberopa medborgarskap utanför EES-området för att kunna antas i den separata antagningen och vid tidpunkten för betalning av studieavgiften åberopa EES-medborgarskap. Det är därför viktigt att lärosätena har tydliga rutiner och tydlig information om vilken praxis man ämnar tillämpa. För studenternas rättssäkerhet är det viktigt att det klargörs om det ska vara möjligt att åberopa statusbyte till avgiftsbefriad för den som har blivit antagen som avgiftsskyldig student.

Förordningsförslaget har en vid definition av separat antagning. Förslaget kan få konsekvenser för de antagningsomgångar som i huvudsak omfattar utbildning med svenska som undervisningsspråk, dvs. med anmälningsdatum 15 april till höstterminen och 15 oktober till vårterminen. I antagningsomgången med 15 april som sista anmälningsdag inför höstterminen 2013 finns det 491 sökande som har betalat anmälningsavgift. Av dessa har ca 100 personer sökt utbildningar med konkurrens: läkarprogram, sjuksköterskeutbildningar, ekonomprogram. Med förordningsförslaget kan ett lärosäte anta avgiftsskyldiga sökanden till t.ex. läkarprogram med lägre meritvärden än EES-sökanden.

Med separat antagning för studieavgiftsskyldiga kan även en konsekvens bli att sökande kan komma att utnyttja det faktum att det eventuellt blir enklare att komma in som avgiftsbetalande sökande. Det är därför oerhört viktigt att det finns tydliga riktlinjer för hur statusbyten ska hanteras.

Ikraftträdande

De föreslagna förändringarna innebär omfattande anpassning av antagningssystemet, trots att det rör sig om relativt få studenter. Framförallt kan Universitets- och högskolerådet konstatera att det inte är möjligt att utveckla systemstöd före februari 2014. Utvecklingsarbetet hade behövt påbörjas senast vintern 2012/2013 inför höstterminen 2014. Till komplexiteten hör att förändringsarbetet måste ske i tät dialog med lärosätena, då lärosätena kan besluta om att använda sig av olika lösningar. Se vidare bilaga för beskrivning av process och systemstöd för antagning av studieavgiftsskyldiga studenter.

Information

Förslaget kommer att innebära att informationen på söksajterna Universityadmissions.se och Antagning.se måste omarbetas. Eftersom antagningsomgången för internationella sökande öppnar för anmälan innan förordningsändringen är tänkt att träda i kraft, krävs det att manuella åtgärder utförs så att sökande inte kan se information om sin anmälan då den kan komma att vara missvisande. Informationen till de sökande måste också anpassas till följd av förändringen. En del går att redigera direkt, men information som påverkar de steg sökande går igenom i samband med anmälan på Universityadmissions.se kommer däremot att kräva systemändringar.

Reformen innebär även att lärosäten kommer att ha behov av en mer individualiserad kommunikation med de sökande och helt individualiserade antagningsbesked i de fall lärosätena använder löpande antagning.

För korrekt information på söksajterna krävs att förordningsbeslutet tas i god tid innan lärosätena i september publicerar utbildningsutbudet och i oktober 2013 öppnar för anmälan inför hösten 2014.

Universitets- och högskolerådet vill även framföra att det vidare finns andra åtgärder för att Sverige ska vara ett attraktivt studieland för utländska studenter än en separat antagning för avgiftsskyldiga studenter. Det finns behov av kortare ledtider vad gäller uppehållstillstånd, att stipendierna blir fler, att lärosätena får en större frihet att styra över stipendierna, att samarbetet mellan involverade myndigheter underlättas samt att utländska studenter efter avslutade studier får möjlighet att stanna i Sverige under en längre period för att arbeta.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Ulf Melin efter föredragning av utredare Erica Finnerman. I beredningen av ärendet har även avdelningscheferna Tuula Kuosmanen, Per Zettervall och Maria Linna Angestav, enhetscheferna Andreas Sandberg och Lennart Hellsten, systemförvaltarna Ina Hallström och Kristian Dahlander, processledaren Kerstin Alverholt, kommunikatörerna Felicia Eriksson och David Fleischhacker samt myndighetsjuristen Drazenko Jozic medverkat.

Ulf Melin

Erica Finnerman

Bilaga: "Process och systemstöd – Antagning av studieavgiftsskyldiga studenter"